

Polacy o randze nadchodzących wyborów prezydenckich

Opracowali
Agnieszka Cybulska i Krzysztof Pankowski

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W skrócie

- Na początku 2025 roku spośród instytucji demokracji bezpośredniej Polacy największe znaczenie nadają wyborom prezydenckim. Prawie trzy piąte ankietowanych uznaje je za bardzo ważne (59% wskazań na punkty 9 i 10 na dziesięciopunktowej skali). Zapewne z powodu aktualnego kontekstu politycznego nieco mniejszą wagę przypisują wyborom parlamentarnym – za bardzo ważne uważa je 56% badanych. Jeszcze mniejsze znaczenie respondenci wiążą z wyborami samorządowymi (za bardzo ważne uznaje je 52%). Za najmniej znaczące z punktu widzenia przeciętnego wyborcy Polacy uznają wybory do Parlamentu Europejskiego (za bardzo istotne uważa je 37% badanych).
- Po roku od rekordowego pomiaru ze stycznia ubiegłego roku, który wykazał wyjątkowe w 27-letniej historii naszej demokracji poczucie sprawstwa i sensu uczestniczenia w demokracji bezpośredniej, rejestrujemy lekkie osłabienie społecznych oczekiwań wobec wszystkich rodzajów wyborów. Obecnie w wymiarze średnich ocen najbardziej doceniane są wybory, które odbędą się za kilka miesięcy, czyli wybory prezydenckie (średnia 8,22, spadek średniej na skali o 0,3 punktu), nieco mniejszą wagę Polacy przywiązują do wyborów parlamentarnych (średnia 8,07, spadek o 0,47 punktu). Podobnie jak przed rokiem – i tylko minimalnie mniej w stosunku do wyborów parlamentarnych – ankietowani doceniają wybory samorządowe (średnia 7,94, spadek o 0,27 punktu), zaś za najmniej znaczące uznają wybory do PE (średnia 6,98, spadek o 0,2 punktu). Zarejestrowane w ciągu ostatniego roku obniżenie ocen nie oznacza jednak powrotu do poziomu z 2019 roku, ranga przypisywana bezpośrednim elekcjom głowy państwa i posłów do parlamentu wciąż jest wysoka – wybory te mają dla Polaków większe znaczenie niż w 2019 roku i znacznie większe niż w latach 1998–2018.
- Deklaracje badanych wskazują, że elektorat Karola Nawrockiego wydaje się przywiązywać największą wagę do zbliżających się wyborów prezydenckich. Zwolennicy Rafała Trzaskowskiego również wiążą duże oczekiwania ze zbliżającymi się wyborami prezydenckimi, choć nie tak wielkie jak sympatycy kandydata PiS. Zwolennicy Sławomira Mentzena wydają się mniej ekscytować majowo-czerwcowym wydarzeniem politycznym. Na tym etapie kampanii wyborczej elektorat Szymona Hołowni jest stosunkowo najmniej zmotywowany do uczestnictwa w nadchodzących wyborach prezydenckich.

Do czasu ostatnich wyborów parlamentarnych Polacy nie byli nacją, która szczególnie chętnie uczestniczyła w wyborach. Na tle innych krajów frekwencja wyborcza w Polsce była na ogół raczej niska. Najniższy poziom frekwencji wyborczej zarejestrowaliśmy w pierwszym głosowaniu do Parlamentu Europejskiego w 2004 roku (20,87%). Natomiast najwyższą frekwencję w historii politycznej III RP odnotowaliśmy niedawno, w wyborach do Sejmu i Senatu w 2023 roku (frekwencja w wyborach do Sejmu – 74,38% uprawnionych do głosowania), a wcześniej – w drugich turach wyborów prezydenckich w 1995 roku (68,23%) i w 2020 roku (68,18%).

Za kilka miesięcy Polacy będą wybierać nowego prezydenta RP – 18 maja odbędzie się pierwsza tura wyborów prezydenckich, 1 czerwca – ewentualna dogrywka i druga tura wyborów głowy państwa. W naszej najnowszej historii wybory prezydenckie cieszyły się na ogół wyższą frekwencją niż wybory do Sejmu i Senatu, szczególnie różnicę tę było widać w porównaniu do wyborów polskich deputowanych do Parlamentu Europejskiego. Jak wygląda postrzeganie rangi wyborów w przededniu kolejnych wyborów prezydenckich? Które wybory są dla Polaków obecnie najważniejsze? Czy są przesłanki, by sądzić, że obywatele pójdą do urn równie licznie, jak to zrobili w 2023 roku? Na te i inne pytania szukaliśmy odpowiedzi w jednym z ostatnich sondaży¹.

Na początku 2025 roku Polacy największe znaczenie przypisują wyborom prezydenckim. W sumie za ważne uznaje je ponad cztery piąte ankietowanych (81%), przy czym prawie trzy piąte ankietowanych uznaje je za bardzo ważne (59% wskazań na punkty 9 i 10 na dziesięciopunktowej skali), zaś maksymalnie duże znaczenie (punkt 10) nadaje im 51% badanych. Ogólnie rzecz biorąc tylko trochę mniej znaczące dla przeciętnego wyborcy są wybory parlamentarne – w sumie za ważne uważa je podobny odsetek badanych (80%), tylko intensywność tego przekonania jest minimalnie słabsza – jako bardzo ważne (punkty 9–10 na skali) traktuje je 56% badanych. Nieco mniejszą wagę Polacy przypisują wyborom samorządowym, przy czym podobnie jak w przypadku wyborów parlamentarnych największą różnicę stanowi siła przekonania o ich wadze. O tym, że wybory samorządowe są istotne, w sumie przekonanych jest 79% badanych, przy czym za bardzo ważne (punkty 9–10 na skali) uznaje je 52% ankietowanych. Jako najmniej znaczące z punktu widzenia przeciętnego wyborcy Polacy traktują wybory reprezentantów do Parlamentu Europejskiego, w sumie za ważne uznaje je 65% badanych, a za bardzo istotne (punkty 9–10 na skali) – 37% respondentów.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (417) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

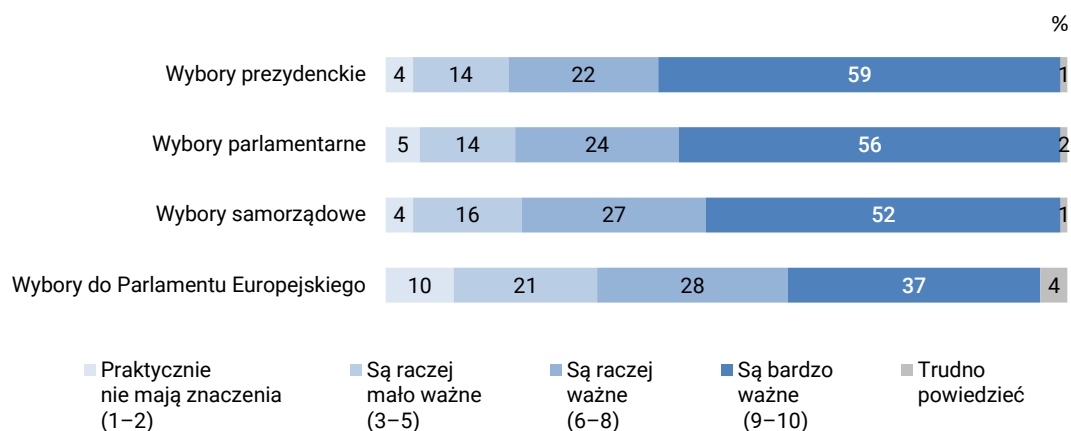
Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiadnim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiadnim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankietę miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 9 do 19 stycznia 2025 roku na próbie liczącej 972 osoby (w tym: 59,8% metodą CAPI, 21,9% – CATI i 18,3% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

RYS. 1. Jak Pana(i) ocenia, jakie znaczenie dla ludzi takich jak Pan(i) mają wybory do różnych władz?

Porównanie średnich deklaracji ankietowanych rejestrowanych na przestrzeni ostatnich 27 lat, zarówno jeśli idzie o wartości średnie na dziesięciopunktowej skali, jak i o wielkość odsetek maksymalnych wartości (punkty 9–10), wskazuje na zauważalny wzrost przekonania o dużym znaczeniu demokratycznych wyborów w ostatnim sześcioleciu. W początkowym okresie funkcjonowania III RP, czyli w latach 1998–2002, wszystkie rodzaje wyborów były cenione wyżej niż w dekadzie 2004–2014. Kolejną poprawę ocen odnotowaliśmy w 2018 roku, jednak najbardziej znaczący wzrost obserwujemy po roku 2019.

Można powiedzieć, że ostatnie sześć lat przyniosło przełom w postrzeganiu wyborów przez Polaków, jako elementu demokracji bezpośredniej. Kilka miesięcy po ostatnich wyborach parlamentarnych, na początku 2024 roku, zanotowaliśmy wzrost liczby badanych deklarujących przekonanie o wadze wszystkich rodzajów wyborów do nienotowanego przedtem poziomu. Nigdy wcześniej wybory jako element demokracji bezpośredniej, w tym przede wszystkim wybory władz ogólnokrajowych, nie miały dla Polaków tak dużego znaczenia. Jesienne wybory w 2023 roku okazały się nie tylko wyjątkowe ze względu na frekwencję, ale dały też ludziom wyjątkowe i pierwsze takie w 27-letniej historii naszej demokracji poczucie sprawstwa i sensu uczestniczenia w demokracji bezpośredniej. W tym wyjątkowym pomiarze z początku 2024 roku Polacy podobną wagę nadawali zarówno wyborom prezydenckim (średnia 8,52), jak i wyborom parlamentarnym (średnia 8,54), natomiast relatywnie niżej ocenili wybory samorządowe (średnia 8,21), zaś najmniejszą wagę przywiązywali do wyborów do Parlamentu Europejskiego (średnia 7,18).

Po roku od tego rekordowego pomiaru rejestrujemy lekkie osłabienie poczucia sprawstwa i obniżenie społecznych oczekiwań wobec wszystkich rodzajów wyborów (choć w różnej w skali) oraz pewien spadek intensywności przekonania o ważności poszczególnych typów wyborów dla zwykłych ludzi. Obecnie w wymiarze średnich ocen najbardziej doceniane są wybory, które odbędą się za kilka miesięcy, czyli wybory prezydenckie (średnia 8,22), zaś nieco mniejszą wagę Polacy przywiązują do wyborów parlamentarnych (średnia 8,07). Podobnie jak przed rokiem i tylko minimalnie mniej

w stosunku do wyborów parlamentarnych ankietowani doceniają wybory samorządowe (średnia 7,94), zaś za najmniej znaczące uznają wybory do Parlamentu Europejskiego (średnia 6,98). W sumie zatem w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy w największym stopniu obniżyła się wyjątkowo wygórowana średnia waga przypisywana wyborom parlamentarnym (spadek średniej na skali o 0,47 punktu), w nieco mniejszym stopniu – średnia ocen wyborów prezydenckich (spadek o 0,30 punktu) i samorządowych (spadek o 0,27 punktu) oraz wyborów do PE (spadek o 0,20 punktu). Zarejestrowane w ciągu ostatniego roku obniżenie ocen nie oznacza jednak powrotu do poziomu z 2019 roku, ranga przypisywana bezpośrednim wyborom głowy państwa i posłów do parlamentu wciąż jest wysoka – mają one dla Polaków większe znaczenie niż w 2019 roku i znacznie większe niż w latach 1998–2018. Natomiast w stosunku do pomiaru sprzed sześciu lat w oczach Polaków obniżyło się znaczenie wyborów samorządowych oraz wyborów do Parlamentu Europejskiego.

TABELA 1

Jak Pan(i) ocenia, jakie znaczenie dla ludzi takich jak Pan(i) mają wybory:	IX 1998	I 2002	X 2002	X 2003	X 2004	VIII 2006	I 2009	VII 2009	IX 2010	X 2014	I 2018	VIII 2018	IV 2019	I 2024	I 2025
	Średnia ocen (na skali 1–10)														
prezydenckie	7,75	7,32	7,27	7,36	6,89	7,08	6,53	6,53	6,95	6,71	7,24	7,01	8,02	8,52	8,22
parlamentarne	7,43	7,00	7,02	6,78	6,34	6,62	6,40	6,37	6,62	6,46	7,20	6,72	7,94	8,54	8,07
samorządowe	7,29	6,50	7,07	6,93	6,38	6,58	6,69	6,61	7,09	7,16	7,63	7,34	8,22	8,21	7,94
do Parlamentu Europejskiego*	-	-	-	6,40	6,23	-	5,59	5,80	5,60	-	6,12	5,64	7,16	7,18	6,98
	Odsetki odpowiedzi „bardzo ważne” (9–10 na skali)														
prezydenckie	52	52	47	47	37	42	31	31	39	35	40	38	56	65	59
parlamentarne	45	52	42	42	30	35	29	30	33	31	41	35	56	66	56
samorządowe	45	37	43	37	30	35	32	32	38	40	47	43	60	56	52
do Parlamentu Europejskiego*	-	-	-	30	30	-	20	23	22	-	25	24	42	42	37

* Pytanie o znaczenie wyborów do PE nie było zadawane za każdym razem z pytaniami o znaczenie pozostałych wyborów

Znaczenie wyborów prezydenckich dla obywateli rośnie wraz z ich wiekiem. Największe znaczenie przypisują im najstarsi badani – za bardzo ważne (punkty 9–10) uznają je przede wszystkim respondenci powyżej 55 roku życia – oraz mieszkańcy wsi. O bardzo dużym znaczeniu wyborów prezydenckich częściej niż pozostali są przekonani z jednej strony osoby najslabiej, z drugiej zaś strony – najlepiej wykształcone. Oceny ankietowanych w niewielkim stopniu różnicują dochody oraz oceny własnej sytuacji materialnej. Największe zróżnicowania opinii badanych obserwujemy w zależności od stopnia ich zainteresowania polityką – największe znaczenie wyborom prezydenckim przypisują badani deklarujący duże zainteresowanie polityką, najmniejsze respondenci interesujący się nią w nikłym stopniu lub w ogóle nią niezainteresowani.

Badani deklarujący prawicowe poglądy polityczne przypisują wyborom prezydenckim nieco większe znaczenie niż respondenci o poglądach lewicowych, stosunkowo mniejsze znaczenie przywiązują do tego typu elekcji ankietowani o centrowej orientacji politycznej, a najmniejsze – osoby niepotrafiące określić swoich poglądów w tradycyjnych kategoriach lewicowości i prawicowości. Wśród elektoratów

partyjnych największą wagę wyborom prezydenckim przypisują wyborcy Prawa i Sprawiedliwości (84% głosów, że są one bardzo ważne). Częściej niż inni za bardzo ważne uznają je także zwolennicy Lewicy (72%) oraz głównej z partii rządzącej koalicji – Koalicji Obywatelskiej (67%). Rządziej równie duże znaczenie nadają im zwolennicy Trzeciej Drogi (56%), a zwłaszcza zdeklarowani wyborcy Konfederacji Wolność i Niepodległość (50%).

TABELA 2

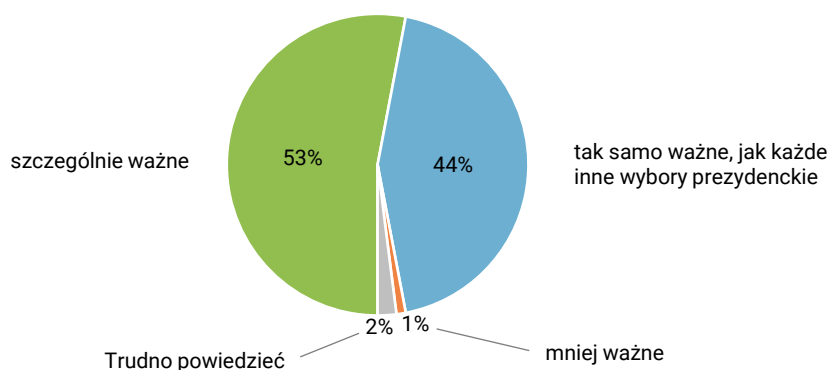
Elektoraty ugrupowań politycznych	Jak Pan(i) ocenia, jakie znaczenie dla ludzi takich jak Pan(i) mają wybory do różnych władz? Wybory prezydenckie					Średnia ocen
	Praktycznie nie mają znaczenia (1–2)	Są raczej mało ważne (3–5)	Są raczej ważne (6–8)	Są bardzo ważne (9–10)	Trudno powiedzieć	
	w procentach					
Prawo i Sprawiedliwość	1	9	6	84	0	9,25
Lewica	0	0	28	72	0	9,23
Koalicja Obywatelska	2	6	24	67	1	8,76
Trzecia Droga	0	12	29	56	3	8,58
Konfederacja Wolność i Niepodległość	5	17	27	50	1	7,76
Niezdecydowani, na kogo głosować	3	10	27	58	2	8,35
Niegłosujący	12	25	26	34	4	6,76

Niezależnie od rangi poszczególnych wyborów dla przeciętnego obywatela interesowało nas to, na ile nadchodzące wybory prezydenckie wydają się Polakom wyjątkowe czy też szczególnie ważne dla Polski.

Zdaniem ponad połowy badanych najbliższe wybory prezydenckie mają wyjątkowo istotne znaczenie dla Polski (53%). Mniej osób – nieco ponad dwie piąte (44%) – postrzega je jako jedne z wielu w naszej historii. Prawie zupełnie nie zdarzały się wypowiedzi, które przypisywałyby im mniejsze znaczenie na tle dotychczasowych wyborów głowy państwa (1%).

CBOS

RYS. 2. W maju tego roku odbędą się wybory prezydenckie. Czy, Pana(i) zdaniem, tegoroczne wybory prezydenckie są dla Polski:

Nadchodzące wybory prezydenckie za szczególnie ważne częściej niż pozostali uważają najstarsi respondenci, w wieku powyżej 55 lat (zob. tabelę aneksową 3), mieszkańcy największych miast (powyżej 500 tys. mieszkańców), ankietowani o prawicowych poglądach politycznych, kilka razy w tygodniu uczestniczący w praktykach religijnych, a spośród grup społeczno-zawodowych rolnicy, emeryci i renciści. Jednak najsilniej zgadzają się z tą tezą osoby bardzo zainteresowane polityką (79%).

W elektoratach partyjnych zbliżające się wybory za szczególnie ważne dla kraju równie często uważają sympatycy obu najsilniejszych ugrupowań na naszej scenie politycznej – KO i PiS (po 68% wskazań). W większości przekonani są o tym także, chociaż nieco mniej zdecydowanie, wyborcy Lewicy (61%) i Konfederacji WiN (58%). Przeświadczenia o szczególnym znaczeniu majowo-czerwcowych wyborów prezydenckich nie podzielają w większości wyborcy Trzeciej Drogi (za szczególnie ważne uważa je jedynie 37% spośród nich), a także wyborcy niezdecydowani oraz osoby niewybierające się na wybory (odpowiednio 40% i 33%).

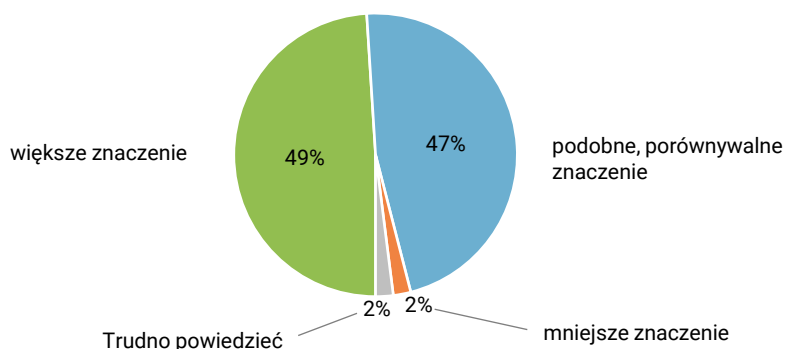
TABELA 3

Elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, Pana(i) zdaniem, tegoroczne wybory prezydenckie są dla Polski:			
	szczególnie ważne	tak samo ważne, jak każde inne wybory prezydenckie	mniej ważne	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Prawo i Sprawiedliwość	68	32	0	0
Koalicja Obywatelska	68	32	0	0
Lewica	61	35	4	0
Konfederacja Wolność i Niepodległość	58	41	1	0
Trzecia Droga	37	63	0	0
Niezdecydowani, na kogo głosować	40	57	2	1
Niegłosujący	33	60	3	5

Poprosiliśmy Polaków także o ocenę wagi najbliższych wyborów prezydenckich na tle poprzedniej elekcji głowy państwa z 2020 roku oraz w porównaniu do ostatnich wyborów do Sejmu i Senatu z 2023 roku, które cieszyły się wyjątkową frekwencją.

Jeśli chodzi o zestawienie z poprzednimi wyborami prezydenckimi z 2020 roku, to prawie połowa badanych (49%) uznaje, że te, które dopiero się odbędą, będą miały większe znaczenie od tych sprzed pięciu lat. Jednak tylko niewiele mniejszy odsetek (47%) nie dostrzega w nadchodzących wyborach głowy państwa niczego wyjątkowego i uważa, że majowo-czerwcowe głosowanie ma porównywalne znaczenie do poprzedniego, które odbyło się w 2020 roku. Bardzo niewielka liczba badanych (2%) uznaje nadchodzące wybory za mniej istotne od tych sprzed pięciu lat.

RYS. 3. A dla Pana(i) osobiście, czy tegoroczne wybory prezydenckie, w porównaniu z poprzednimi wyborami prezydenckimi, z 2020 roku mają:

Za bardziej znaczące niż poprzednie wybory częściej uznają je osoby określające swoje poglądy polityczne jako prawicowe (61%) niż lewicowe (50%), a zwłaszcza centrowe (44%). W elektoratach partyjnych wyraźnie większą wagę do nadchodzących wyborów prezydenckich niż do tych sprzed pięciu lat przywiązują wyborcy PiS (64%), KO (62%) oraz Konfederacji WiN (60%). Zwolennicy Lewicy są bardziej podzieleni w swych opiniach, choć także ponad połowa (54%) uważa, że tegoroczne wybory będą ważniejsze od tych z 2020 roku. Sympatycy Trzeciej Drogi najrzadziej podzielają ten pogląd (37%), natomiast w większości (60%) uważają, że tegoroczne wybory prezydenckie nie będą miały jakiegos szczególnego znaczenia i są pod względem wagi podobne do poprzednich.

TABELA 4

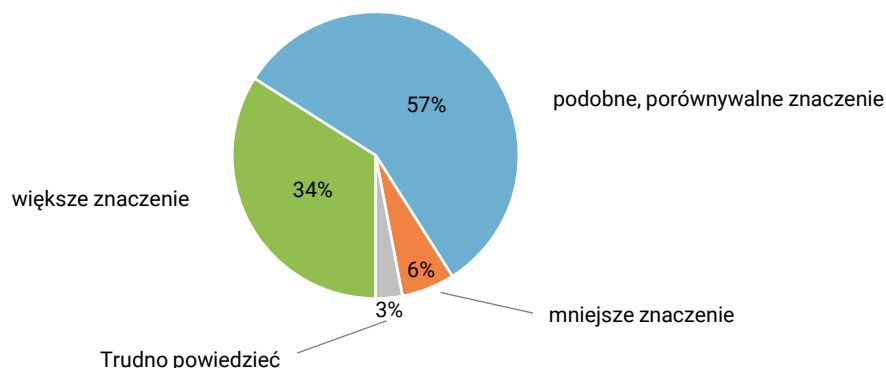
Elektoraty ugrupowań politycznych	A dla Pana(i) osobiście, czy tegoroczne wybory prezydenckie, w porównaniu z poprzednimi wyborami prezydenckimi z 2020 roku mają:			
	większe znaczenie	podobne, porównywalne znaczenie	mniejsze znaczenie	Trudno powiedzieć
w procentach				
Prawo i Sprawiedliwość	64	35	1	0
Koalicja Obywatelska	62	38	0	0
Konfederacja Wolność i Niepodległość	60	40	0	0
Lewica	54	46	0	0
Trzecia Droga	37	60	0	3
Niezdecydowani, na kogo głosować	37	57	3	3
Niegłosujący	25	63	5	7

Nieco inaczej rozkładają się porównawcze oceny majowo-czerwcowych wyborów prezydenckich w zestawieniu z ostatnimi wyborami parlamentarnymi, które odwróciły sytuację na naszej scenie politycznej i pozwoliły na dojście do władzy ówczesnej opozycji. W takim kontekście ponad połowa ankietowanych (57%) uważa, że nadchodzące wybory prezydenckie mają porównywalne znaczenie jak wybory do Sejmu i Senatu z jesieni 2023 roku. O tym, że waga polityczna wiosennych wyborów prezydenckich jest większa niż wyborów parlamentarnych z 2023, jest przekonana ponad jedna

trzecia respondentów (34%). Przeciwną opinię – że wybory z 2023 roku miały większe znaczenie – podziela 6% badanych.

CBOS

RYS. 4. A czy dla Pana(i) osobiście tegoroczne wybory prezydenckie, w porównaniu z ostatnimi wyborami parlamentarnymi z października 2023 roku, mają:

W tym przypadku większe znaczenie nadchodzącym wyborom prezydenckim, niż wyborom posłów do parlamentu sprzed ponad roku przypisują w większości tylko wyborcy PiS (52%), choć niewiele mniejszy odsetek spośród nich (45%) obie elekcje za uważa za równie ważne. Być może wiąże się to z przegraną w tych ostatnich wyborach ich ugrupowania, a z związku z tym z mniej lub bardziej świadomym ich dyskredytowaniem, albo z aktualną pozycją wywodzącego się z PiS prezydenta, który skutecznie utrudnia lub blokuje próby odwrócenia zmian instytucjonalnych dokonywanych w czasach PiS. Wyborcy pozostałych ugrupowań w większości, w mniejszym lub większym stopniu, uznają oba wymienione w pytaniu głosowania za równe istotne dla sytuacji politycznej w kraju. Najczęściej są o tym przekonani wyborcy Trzeciej Drogi (70%), natomiast o większej wadze wiosennych wyborów prezydenckich przeświadczona jest tylko jedna piąta spośród nich (20%). Wśród zwolenników pozostałych ugrupowań – KO, Lewicy i Konfederacji WiN – wyjątkowość nadchodzących wyborów w tym zestawieniu dostrzega od 35% do 40% ich elektoratów.

TABELA 5

Elektoraty ugrupowań politycznych	A czy dla Pana(i) osobiście tegoroczne wybory prezydenckie, w porównaniu z ostatnimi wyborami parlamentarnymi z października 2023 roku, mają:			
	większe znaczenie	podobne, porównywalne znaczenie	mniejsze znaczenie	Trudno powiedzieć
w procentach				
Prawo i Sprawiedliwość	52	45	2	1
Koalicja Obywatelska	35	59	5	1
Lewica	40	52	8	0
Konfederacja Wolność i Niepodległość	38	51	11	0
Trzecia Droga	20	70	10	0
Niezdecydowani, na kogo głosować	26	60	8	6
Niegłosujący	18	64	8	10

ZNACZENIE WYBORÓW PREZYDENCKICH W ELEKTORATACH GŁÓWNYCH KANDYDATÓW

Dla pośredniego ocenienia stopnia mobilizacji poszczególnych elektoratów w majowych wyborach prezydenckich warto przyrzeć się ocenom wag tych wyborów nadawanych przez zwolenników poszczególnych pretendentów do prezydentury. Z powodu liczebności zwolenników poszczególnych kandydatów w sondażu możemy się wypowiedzieć o elektoratach czterech pretendentów, przy czym o jednym z nich – tylko z przybliżeniem.

Wybory prezydenckie za w ogólności bardzo ważne najliczniej uważa elektorat Karola Nawrockiego, kandydata popieranego w tych wyborach przez PiS. Ponad dwie piąte spośród jego zwolenników (82%) przywiązuje do nich wielką wagę. W mniejszym stopniu znaczenie wyborów prezydenckich doceniają zwolennicy kandydata popieranego przez KO, Rafała Trzaskowskiego, ponad trzy piąte spośród nich (64%) uważa, że są bardzo ważne. W tym wymiarze ocen najmniej zdeterminowani wydają się wyborcy Szymona Hołowni (51%) oraz Sławomira Mentzena (50%).

TABELA 6

Elektoraty głównych kandydatów w nadchodzących wyborach prezydenckich:	Jak Pana(i) ocenia, jakie znaczenie dla ludzi takich jak Pan(i) mają wybory do różnych władz? Wybory prezydenckie			
	Praktycznie nie mają znaczenia (1–2)	Są raczej mało ważne (3–5)	Są raczej ważne (6–8)	Są bardzo ważne (9–10)
	w procentach			
Karol Nawrocki	0	8	10	82
Rafał Trzaskowski	2	8	25	64
Szymon Hołownia	2	21	26	51
Sławomir Mentzen	3	16	31	50

Za szczególnie ważne dla Polski na tle wszystkich dotychczasowych elekcji najczęściej uważają je elektoraty dwóch w tej chwili najbardziej liczących się kandydatów Karola Nawrockiego (72%) oraz Rafała Trzaskowskiego (70%). Słabiej są o tym przekonani wyborcy Sławomira Mentzena (56%). Natomiast w najmniejszym stopniu zgadzają się z tą opinią zwolennicy Szymona Hołowni (44%), ponad połowa spośród nich uważa majowo-czerwcowe wybory za tak samo ważne jak każde inne w przeszłości (56%).

TABELA 7

Elektoraty głównych kandydatów w nadchodzących wyborach prezydenckich:	Czy, Pana(i) zdaniem, tegoroczne wybory prezydenckie są dla Polski:			
	szczególnie ważne	tak samo ważne, jak każde inne wybory prezydenckie	mniej ważne	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Karol Nawrocki	72	28	0	1
Rafał Trzaskowski	70	30	0	0
Sławomir Mentzen	56	43	1	0
Szymon Hołownia	44	56	0	0

Również zestawienie nadchodzących wyborów z poprzednimi z 2020 roku wskazuje, że najwięcej oczekiwania i zapewne najsilniejsze motywacje do uczestniczenia w nich mają elektoraty Karola Nawrockiego i Rafała Trzaskowskiego. Odpowiednio 65% i 63% zwolenników tych kandydatów uważa, że majowo-czerwcowe wybory są ważniejsze niż wybory sprzed pięciu lat. Pogląd ten podziela jeszcze większość wyborców Sławomira Mentzena (55%) i tylko 43% sympatyków Szymona Hołowni, natomiast ponad połowa spośród nich uważa, że będą to wybory prezydenckie tak samo ważne jak te poprzednie (57%).

TABELA 8

Elektoraty głównych kandydatów w nadchodzących wyborach prezydenckich:	A dla Pana(i) osobiście, czy tegoroczne wybory prezydenckie, w porównaniu z poprzednimi wyborami prezydenckimi z 2020 roku, mają:			
	większe znaczenie	podobne, porównywalne znaczenie	mniejsze znaczenie	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Karol Nawrocki	65	33	1	1
Rafał Trzaskowski	63	36	1	0
Sławomir Mentzen	55	45	0	0
Szymon Hołownia	43	57	0	0

Z innym układem ocen mamy do czynienia w przypadku porównania zbliżających się wyborów prezydenckich z rekordowymi, jeśli idzie o frekwencję, wyborami parlamentarnymi z jesieni 2023 roku. W tym przypadku o wyjątkowości nadchodzących wyborów prezydenckich i ich większym znaczeniu niż ostatnich wyborów parlamentarnych jest przekonana ponad połowa wyborców Karola Nawrockiego (51%). Natomiast elektoraty pozostałych kandydatów bardziej doceniają przełomowość wyborów parlamentarnych z 2023 roku i uważają, że jeśli chodzi o znaczenie dla kraju, to majowo-czerwcowe wybory prezydenckie będą miały porównywalną wagę. Najczęściej poglądem ten podzielają wyborcy Rafała Trzaskowskiego (60%), ale elektoraty pozostałych kandydatów zgadzają się z tym tylko nieco rzadziej: Szymona Hołowni – 56%, Sławomira Mentzena – 51%.

TABELA 9

Elektoraty głównych kandydatów w nadchodzących wyborach prezydenckich:	A czy dla Pana(i) osobiście tegoroczne wybory prezydenckie, w porównaniu z ostatnimi wyborami parlamentarnymi, z października 2023 roku, mają:			
	większe znaczenie	podobne, porównywalne znaczenie	mniejsze znaczenie	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Karol Nawrocki	51	44	3	2
Sławomir Mentzen	37	51	11	1
Rafał Trzaskowski	36	60	4	1
Szymon Hołownia	25	56	10	9

Deklaracje badanych wskazują, że elektorat Karola Nawrockiego wydaje się przywiązywać największą wagę do zbliżających się wyborów prezydenckich. Ponad dwie piąte spośród jego zwolenników (82%) w ogóle uważa wybory prezydenckie za bardzo ważne, tylko nieco mniejszy odsetek (72%) ocenia nadchodzące wybory prezydenckie za szczególnie ważne dla Polski na tle wszystkich dotychczasowych elekcji. Sympatycy kandydata popieranego przez PiS sądzą, że będą one miały

większe znaczenie niż poprzednie wybory prezydenckie (65%), a nawet niż wybory parlamentarne z 2023 roku (51%).

Zwolennicy Rafała Trzaskowskiego również wiążą duże oczekiwania ze zbliżającymi się wyborami prezydenckimi, choć nie tak wielkie jak sympatycy Karola Nawrockiego. Nieco rzadziej wybory prezydenckie w ogóle uważają za ważne (64%), choć tylko niewiele rzadziej uznają majowo-czerwcowe wybory na tle wszystkich innych elekcji za szczególnie ważne dla Polski (70%). Są zdania, że nadchodzące wyborcze rozstrzygnięcie będzie miało większe znaczenie niż wynik wyborów prezydenckich z 2020 roku i powtórna elekcja Andrzeja Dudy (63%), a porównywalną wagę jak ostatnie wybory parlamentarne z 2023 roku.

Sympatycy Sławomira Mentzena wydają się wiązać mniejsze nadzieje z majowo-czerwcowym wydarzeniem politycznym. Połowa jego elektoratu ocenia samą instytucję wyborów prezydenckich jako bardzo ważną (50%), tylko nieco większy odsetek (56%) uznaje nadchodzące wybory prezydenckie za szczególnie ważne dla Polski na tle wszystkich dotychczasowych elekcji. Sympatycy Sławomira Mentzena podobnie, choć nieco mniej wyraziście, niż w przypadku elektoratu kandydata KO, uznają zbliżające się wybory prezydenckie za nieco ważniejsze, niż ostatnia elekcja głowy państwa z 2020 roku (55%), a także uznają je za porównywalnie ważne jak wybory parlamentarne z 2023 roku (51%).

Na tym etapie kampanii wyborczej elektorat Szymona Hołowni wydaje się stosunkowo najmniej zmotywowany do uczestnictwa w nadchodzących wyborach prezydenckich. Co prawda, połowa sympatyków kandydata Trzeciej Drogi uznaje wybory prezydenckie w ogóle za bardzo ważne (51%), ale jednocześnie większość spośród nich jest zdania, że zbliżające się wybory są jednymi z wielu i na tle innych elekcji prezydenckich nie mają jakiegoś szczególnego znaczenia (56%). Ponadto ponad połowa (57%) uważa, że majowo-czerwcowe wybory będą mieć podobne znaczenie jak poprzednie wybory prezydenckie z 2020 roku, a także że będą równie ważne jak wybory do parlamentu z 2023 roku (56%).

TABELA 1

		Jak Pan(i) ocenia, jakie znaczenie dla ludzi takich jak Pan(i) mają wybory do różnych władz? Wybory prezydenckie.					Liczba osób
		Praktycznie nie mają znaczenia	Są raczej mało ważne	Są raczej ważne	Są bardzo ważne	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		4	14	22	59	1	967
Płeć	Mężczyźni	6	16	26	51	1	456
	Kobiety	3	12	18	66	2	511
Wiek	18–24 lata	1	11	33	52	3	92
	25–34	4	16	27	53		148
	35–44	5	16	23	54	2	189
	45–54	7	13	24	55	1	157
	55–64	4	16	17	60	3	147
	65 lat i więcej	3	9	14	72	2	233
Miejsce zamieszkania	Wieś	4	15	18	63	1	402
	Miasto do 19 999	4	14	22	57	2	137
	20 000 – 99 999	3	12	26	58	2	187
	100 000 – 499 999	9	11	26	51	3	135
	500 000 i więcej mieszk.	3	15	22	58	2	106
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	4	13	16	65	2	132
	Zasadnicze zawodowe	5	16	21	57	2	209
	Średnie	6	16	22	53	2	341
	Wyższe	2	10	25	64	0	284
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3	8	26	62	0	155
	Średni personel, technicy	6	18	26	48	3	45
	Pracownicy adm.-biurowi	2	17	18	61	2	55
	Pracownicy usług	6	11	35	47	2	66
	Robotnicy wykwalifikowani	6	20	17	54	2	106
	Robotnicy niewykwalifik.	2	21	21	53	3	40
	Rolnicy	7	15	24	50	4	32
	Pracujący na własny rach.	4	21	25	50		49
	Bezrobotni	16	17	26	41		15
	Emeryci	3	10	16	70	2	252
	Renciści	4	16	8	69	2	44
	Uczniowie i studenci		10	42	45	2	53
	Zajmujący się domem i inni	11	16	14	57	2	54
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	1	14	18	64	2	147
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	5	19	23	53		115
	sekt. pryw. poza rolnict.	5	15	27	52	1	262
	prywatnym gosp. rolnym	4	13	18	61	5	29
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	3	19	19	57	2	123
	Od 2000 do 2999 zł	5	10	19	65	1	181
	Od 3000 do 3999 zł	2	15	22	58	3	158
	Od 4000 do 5999 zł	4	12	26	58		120
	6000 zł i więcej	3	12	27	58		84
	Trudno powiedzieć	5	12	20	61	2	125
	Odmowa odpowiedzi	6	15	22	54	3	176
Ocena własnych war. mater.	Złe	4	17	16	60	3	53
	Średnie	5	15	19	58	2	365
	Dobre	4	12	24	59	2	549
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	3	7	25	65		45
	Raz w tygodniu	2	13	18	66	1	324
	1–2 razy w miesiącu	2	10	21	67	1	150
	Kilka razy w roku	8	13	25	54	0	219
	W ogóle nie uczestniczy	6	19	25	47	4	201
Poglądy polityczne	Lewica	3	10	23	62	2	183
	Centrum	6	15	25	53	1	252
	Prawica	2	11	19	68		389
	Trudno powiedzieć	9	23	24	38	7	112
Zainteresowanie polityką	Duże	3	5	16	75	1	218
	Średnie	2	14	22	61	1	442
	Nikłe/żadne	8	19	26	44	4	301

TABELA 2

		Jak Pan(i) ocenia, jakie znaczenie dla ludzi takich jak Pan(i) mają wybory do różnych władz? Wybory parlamentarne (do Sejmu i Senatu)					Liczba osób
		Praktycznie nie mają znaczenia	Są raczej mało ważne	Są raczej ważne	Są bardzo ważne	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		5	14	24	56	2	965
Płeć	Mężczyźni	6	14	27	52	2	455
	Kobiety	4	14	21	59	3	510
Wiek	18–24 lata	1	12	32	50	5	92
	25–34	4	16	27	53		148
	35–44	5	18	25	50	2	189
	45–54	6	16	19	57	1	156
	55–64	7	11	24	55	3	147
	65 lat i więcej	5	9	20	63	3	232
Miejsce zamieszkania	Wieś	6	17	23	52	3	402
	Miasto do 19 999	5	16	26	51	2	136
	20 000 – 99 999	3	10	23	63	1	187
	100 000 – 499 999	9	10	28	48	5	134
	500 000 i więcej mieszk.	1	9	18	70	1	106
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	5	19	20	48	8	131
	Zasadnicze zawodowe	7	18	25	48	3	209
	Średnie	7	14	26	51	1	340
	Wyższe	1	7	21	70	1	284
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3	6	21	69	0	155
	Średni personel, technicy	14	13	24	47	3	45
	Pracownicy adm.-biurowi		11	25	65		55
	Pracownicy usług	2	25	27	45	2	66
	Robotnicy wykwalifikowani	6	17	27	46	3	105
	Robotnicy niewykwalifik.	2	18	28	51		40
	Rolnicy	7	15	24	50	4	32
	Pracujący na własny rach.	2	15	23	60		49
	Bezrobotni	23	9	27	41		15
	Emeryci	5	10	22	61	3	251
	Renciści	4	17	14	59	6	44
	Uczniowie i studenci		16	39	39	6	53
	Zajmujący się domem i inni	11	29	16	40	5	54
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	1	10	21	67	2
spółce właścicieli prywatnych i państwa		5	18	19	56	2	115
sekt. pryw. poza rolnict.		5	15	29	50	1	261
prywatnym gosp. rolnym		4	13	20	59	5	29
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	7	19	23	47	4	123
	Od 2000 do 2999 zł	4	14	21	58	2	180
	Od 3000 do 3999 zł	3	16	23	56	2	158
	Od 4000 do 5999 zł	4	8	21	67	1	120
	6000 zł i więcej	2	3	25	69		84
	Trudno powiedzieć	5	18	30	46	1	125
	Odmowa odpowiedzi	7	13	24	51	5	175
Ocena własnych war. mater.	Złe	7	8	29	51	5	53
	Średnie	7	17	24	49	3	364
	Dobre	3	12	23	60	2	548
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	3	6	30	61		45
	Raz w tygodniu	5	14	21	57	3	324
	1–2 razy w miesiącu	2	11	26	60	1	149
	Kilka razy w roku	6	16	24	52	2	219
	W ogóle nie uczestniczy	6	15	24	53	2	200
Poglądy polityczne	Lewica	1	14	24	58	2	183
	Centrum	7	14	24	52	2	252
	Prawica	2	11	24	63		389
	Trudno powiedzieć	11	22	20	37	10	111
Zainteresowanie polityką	Duże	3	3	20	74		217
	Średnie	3	15	23	58	1	442
	Nikłe/zadne	10	18	28	39	6	300

TABELA 3

		W maju tego roku odbędą się wybory prezydenckie. Czy, Pana(i) zdaniem, tegoroczne wybory prezydenckie są dla Polski:				Liczba osób
		szczególnie ważne	tak samo ważne, jak każde inne wybory prezydenckie	mniej ważne	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		53	44	1	2	969
Płeć	Mężczyźni	54	44	1	1	456
	Kobiety	53	44	1	2	512
Wiek	18–24 lata	44	56			92
	25–34	38	60	1	1	149
	35–44	44	53	2	1	189
	45–54	51	48		1	157
	55–64	64	32	0	3	149
	65 lat i więcej	68	28	2	2	232
Miejsce zamieszkania	Wieś	52	45	1	2	403
	Miasto do 19 999	56	42	1	0	137
	20 000 – 99 999	52	44	2	2	187
	100 000 – 499 999	50	48	1	2	136
	500 000 i więcej mieszk.	61	39			106
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	55	39	2	4	133
	Zasadnicze zawodowe	54	43	1	2	209
	Średnie	54	44	1	0	343
	Wyższe	51	48	1	1	284
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	50	49		1	155
	Średni personel, technicy	49	51			45
	Pracownicy adm.-biurowi	40	60			56
	Pracownicy usług	45	52	3		66
	Robotnicy wykwalifikowani	48	48	3	1	106
	Robotnicy niewykwalifik.	42	58			40
	Rolnicy	67	29		4	32
	Pracujący na własny rach.	55	42	2		49
	Bezrobotni	57	39	4		15
	Emeryci	66	30	1	2	253
	Renciści	65	30		4	44
	Uczniowie i studenci	40	60			53
	Zajmujący się domem i inni	42	57		2	54
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	48	50		2	148
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	44	54	2		115
	sekt. pryw. poza rolnict.	49	50	1		262
	prywatnym gosp. rolnym	63	29	4	5	29
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	57	42	2		123
	Od 2000 do 2999 zł	52	46	1	1	181
	Od 3000 do 3999 zł	55	45			158
	Od 4000 do 5999 zł	62	36	2		120
	6000 zł i więcej	56	44			84
	Trudno powiedzieć	49	49	1	1	125
	Odmowa odpowiedzi	46	45	2	6	178
Ocena własnych war. mater.	Złe	47	43	4	6	53
	Średnie	51	46	1	2	365
	Dobre	55	43	1	1	550
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	67	31		2	45
	Raz w tygodniu	54	44	1	1	326
	1–2 razy w miesiącu	50	48		2	149
	Kilka razy w roku	56	42	2	0	219
	W ogóle nie uczestniczy	52	45	1	1	201
Poglądy polityczne	Lewica	59	39	2		183
	Centrum	51	49		0	252
	Prawica	63	36	1	0	389
	Trudno powiedzieć	23	65	5	7	111
Zainteresowanie polityką	Duże	79	20	1		219
	Średnie	53	45	1	1	442
	Nikłe/zadne	35	60	2	3	301

TABELA 4

		A dla Pana(i) osobiście, czy tegoroczne wybory prezydenckie, w porównaniu z poprzednimi wyborami prezydenckimi, z 2020 roku mają:				Liczba osób
		większe znaczenie	podobne, porównywalne znaczenie	mniejsze znaczenie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		49	47	2	2	968
Płeć	Mężczyźni	54	41	3	2	456
	Kobiety	45	52	1	2	512
Wiek	18–24 lata	45	51		5	92
	25–34	37	60	3		149
	35–44	42	56	1	2	189
	45–54	46	54			157
	55–64	55	41	1	3	149
	65 lat i więcej	64	29	4	3	231
Miejsce zamieszkania	Wieś	47	48	3	2	402
	Miasto do 19 999	51	48	1	1	137
	20 000 – 99 999	52	47		2	187
	100 000 – 499 999	45	47	3	5	136
	500 000 i więcej mieszk.	57	42	1		106
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	46	41	4	8	132
	Zasadnicze zawodowe	49	47	2	2	209
	Średnie	53	44	2	1	343
	Wyższe	47	52	0	0	284
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	43	55	1	1	155
	Średni personel, technicy	45	52		3	45
	Pracownicy adm.-biurowi	36	64			56
	Pracownicy usług	37	62	2		66
	Robotnicy wykwalifikowani	51	48		1	106
	Robotnicy niewykwalifik.	41	59			40
	Rolnicy	68	24	4	4	32
	Pracujący na własny rach.	60	37	4		49
	Bezrobotni	55	36	8		15
	Emeryci	60	33	4	3	252
	Renciści	49	46		5	44
	Uczniowie i studenci	42	52		6	53
	Zajmujący się domem i inni	37	60	3		54
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	45	52	1	2
spółce właścicieli prywatnych i państwa		39	61			115
sekt. pryw. poza rolnict.		47	51	1	0	262
prywatnym gosp. rolnym		54	36	4	5	29
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	52	41	2	4	123
	Od 2000 do 2999 zł	49	49	1	1	181
	Od 3000 do 3999 zł	51	48	1	1	158
	Od 4000 do 5999 zł	57	41	2		120
	6000 zł i więcej	55	42	2		84
	Trudno powiedzieć	43	52	3	2	125
Ocena własnych war. mater.	Odmowa odpowiedzi	43	49	2	5	177
	Złe	40	47	5	8	53
	Średnie	48	48	2	2	364
	Dobre	51	46	1	1	550
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	62	35	3		45
	Raz w tygodniu	51	47	1	1	325
	1–2 razy w miesiącu	46	51	2	0	149
	Kilka razy w roku	49	47	2	2	219
	W ogóle nie uczestniczy	46	49	3	2	201
Poglądy polityczne	Lewica	50	48	1	1	183
	Centrum	44	53	2	2	252
	Prawica	61	38	1	0	389
	Trudno powiedzieć	21	67	6	6	111
Zainteresowanie polityką	Duże	74	26	1		219
	Średnie	52	45	1	1	442
	Nikłe/zadne	27	65	4	5	300

TABELA 5

		A czy dla Pana(i) osobiście tegoroczne wybory prezydenckie, w porównaniu z ostatnimi wyborami parlamentarnymi, z października 2023 roku, mają:				Liczba osób
		większe znaczenie	podobne, porównywalne znaczenie	mniejsze znaczenie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		34	57	6	3	966
Płeć	Mężczyźni	37	54	7	2	455
	Kobiety	30	60	5	5	511
Wiek	18–24 lata	34	52	9	5	92
	25–34	25	57	14	4	149
	35–44	30	65	4	1	189
	45–54	31	61	7	1	156
	55–64	39	57	2	3	149
	65 lat i więcej	40	49	4	7	231
Miejsce zamieszkania	Wieś	34	59	3	4	401
	Miasto do 19 999	31	59	7	3	137
	20 000 – 99 999	35	52	8	5	186
	100 000 – 499 999	29	60	8	4	136
	500 000 i więcej mieszk.	35	51	13	1	106
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	34	52	3	11	131
	Zasadnicze zawodowe	36	57	2	6	209
	Średnie	38	54	7	2	343
	Wyższe	26	63	10	1	283
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	25	62	13		155
	Średni personel, technicy	40	57	2		45
	Pracownicy adm.-biurowi	19	79	2		56
	Pracownicy usług	35	60	4		66
	Robotnicy wykwalifikowani	32	59	5	4	106
	Robotnicy niewykwalifik.	32	50	11	7	39
	Rolnicy	54	41		4	32
	Pracujący na własny rach.	30	67	1	2	49
	Bezrobotni	35	45	16	5	15
	Emeryci	37	52	4	6	252
	Renciści	41	51		8	44
	Uczniowie i studenci	34	47	16	3	53
	Zajmujący się domem i inni	34	54	6	7	54
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	31	59	9	1
spółce właścicieli prywatnych i państwa		30	63	5	1	115
sekt. pryw. poza rolnict.		29	62	8	2	261
prywatnym gosp. rolnym		41	54		5	29
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	39	48	8	5	123
	Od 2000 do 2999 zł	38	55	3	4	181
	Od 3000 do 3999 zł	35	58	3	4	158
	Od 4000 do 5999 zł	34	52	12	1	120
	6000 zł i więcej	28	59	14		84
	Trudno powiedzieć	30	63	4	3	124
Ocena własnych war. mater.	Odmowa odpowiedzi	28	61	5	6	176
	Złe	34	54	8	4	53
	Średnie	35	56	5	4	363
Udział w prakt. religijnych	Dobre	33	57	7	3	549
	Kilka razy w tygodniu	34	51	7	7	45
	Raz w tygodniu	37	56	5	2	325
	1–2 razy w miesiącu	35	59	5	2	148
	Kilka razy w roku	30	60	6	4	219
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	32	56	8	4	201
	Lewica	29	64	5	1	183
	Centrum	33	58	6	3	252
	Prawica	43	49	7	1	389
Zainteresowanie polityką	Trudno powiedzieć	9	72	5	15	110
	Duże	49	46	5		219
	Średnie	34	58	6	2	442
	Nikłe/żadne	21	64	8	8	299